

25.04.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**25 Nisan 2023
Salı**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

25 Nisan 2023 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR

- Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile Alman Kalkınma Bankası (KfW) Arasındaki Temiz Enerji ve Enerji Verimliliği Önlemleri Projesine Dair 19/3/2018 Tarihli Finansman Anlaşması Hakkında Ayrı Anlaşmaya İlişkin Ekli Tadilat Mektubunun Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7158)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı ile Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7159)
- Türk-Çek Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7160)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Bilim ve Teknoloji İşbirliği Anlaşmasını Tadil Eden Protokolün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7161)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Bilim, Sanayi ve Teknoloji Alanlarında İş Birliğine Yönelik Anlaşmanın Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7162)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Panama Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7163)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Bazı Anlaşmaların Yürürlüğe Girdiği Tarihlerin Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7164)
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 14 üncü Maddesinin Dördüncü Fıkrasında Yer Alan İstisnanın, Kurumların 31/3/2023 Tarihli Bilançolarında Yer Alan Yabancı Paralar İtibarıyla da Uygulanmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 7165)
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu Hükümlerine Göre Basit Usulde Vergilendirilen Mükelleflerle İlgili 12/1/1995 Tarihli ve 95/6430 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 7166)
- İthalat Rejimi Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 7167)
- Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Bazı Mal ve Hizmetlerden Ücretsiz veya İndirimli Olarak Faydalanacakların Tespitine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 7168)
- 400 kV (Batman 2-Diyarbakır 3) Brş.N-Çınar Enerji İletim Hattı Projesi Kapsamında Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7169)

YÖNETMELİKLER

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Nükleer Tıp Hizmetleri Yönetmeliği
- Radyasyon Onkolojisi Hizmetleri Yönetmeliği
- Radyoloji Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Havalimanları/Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği (SHY-22)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

- Hidromorfolojik İzleme Tebliği (No: 2023/19)

Bakan Kirişci: Tarımda bu sene 6 milyar doları yakalarız

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişci, 2002'de tüm Türkiye'nin ihracatının 36 milyar dolar olduğunu, bugün sadece tarım sektöründe 30 milyar dolarlık ihracatın yakalandığını belirterek, "6 milyar doları da bu sene yakalarız inşallah." dedi.

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişci, Siirt'te Valilik Konferans Salonu'nda tarım sektörü temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda açıklamalarda bulundu. Türkiye'nin bitkisel üretiminin 20 yılda 98 milyon tondan 128 milyon 600 bin tona yükseldiğini belirten Kirişci, bitkisel üretimde yüzde 30'luk artış olduğuna dikkat çekti.

Ülke nüfusunun 2002 yılında 65 milyon olduğunu ifade eden Kirişci, bu rakamın şu an 85 milyona ulaştığını aktardı.

Tarım ve hayvancılık sektöründeki gelişmelere ilişkin bilgi veren Bakan Kirişci, şunları kaydetti:

"Tarım sektöründe, bu ülkede 2002 yılında 3,8 milyar dolarlık ihracat vardı. Şu an 30 milyar doları yakaladık. 6 milyar doları da bu sene yakalarız inşallah. 2002 yılında tüm Türkiye'nin ihracatı 36 milyar dolardı, bugün sadece tarım sektörüyle ilgili düzeyde 30 milyar dolara geldik. Genel ihracat 254 milyar dolar. Bu ülkenin 9,9 milyon olan büyükbaş hayvan sayısı şu anda 17 milyonda. Geçtiğimiz yıla göre sayıda bir miktar düşüş var, 17 milyon. Küçükbaş da 32 milyondan, 56,3 milyona çıktı, son 20 yılda."

Kirişci, tarım sektörünün hiçbir şekilde ikame edilecek bir sektör olmadığına dikkati çekti. "Tarımsal üretim bir milli güvenlik meselesidir ve buna bağlı olarak gıda sektörü." diyen Kirişci, mutlak surette bu sektörün büyütölmesi, geliştirilmesi gerektiğini belirtti.

Konuşmasında üreticilere verilen desteklere de değinen Bakan Kirişci, 20 yılda 803 milyar lira destek verdiklerini ifade etti.

Kirişci, "Sadece bu yıla has olan destek 55,5 milyar lira. Bunun içerisinde DSİ ve vesaire yatırımları yok, ormanın elde ettiği gelirler yok. 30 milyar dolar olan ihracatımızı söyledim, inanın ormanın ihracatı 500 milyon dolarlardan 7 milyar dolarlara geldi, orman ürünleri ihracatıyla ilgili olarak söylüyorum." dedi.

Türkiye kaynaklı tarım zehiri bildirimlerinin sayısı 311'e ulaştı

Avrupa Birliği tarafından 2022 yılında 311'i pestisit (tarım zehiri) kalıntısı olmak üzere Türkiye kaynaklı 518 bildirim yapıldı. Son iki yılda rekor seviyeye ulaşan bildirim sayısı insan sağlığını tehlikeye atan tarım zehiri kullanımının iç pazarda da artmış olabileceği yönünde endişe yaratıyor.

AB Komisyonu, gıda ve yemlerde yapılan kontroller sırasında tespit edilen gıda güvenliği risklerini, Gıda ve Yemler İçin Hızlı Alarm Sistemi (RASFF) portalı üzerinden herkesin erişimine açık olacak şekilde bildiriyor. Alarm ve Dayanışma Ağı (ACN) bildirimlerin de dahil olduğu senelik raporlar yayınlanıyor. 2022 yılına ait rapor henüz yayınlanmadı ancak portal üzerinden yapılan bildirimlere göre Türkiye kaynaklı tarım zehiri bildirimlerinin sayısı 311'i pestisit olmak üzere toplam 518.

Türkiye kaynaklı bildirimlerin sayısının 2022 yılında 2021'e göre azaldığı görülse de bu azalma umut vaadetmekten çok uzakta. 2018'de 113, 2019'da 98, 2020'de 194 parti üründe limitlerin üzerinde tarım zehiri bildirimi yapılırken bu rakam 2021'de 613'e, 2022'de ise 518'e kadar yükseliyor.

En çok pestisit bildirimi yapılan sebze ve meyveler:

2022'de pestisit bildirimi yapılan meyve ve sebzeler arasında en çok biber, limon, greyfurt, mandalina, portakal olmak üzere üzüm, asma yaprağı, patlıcan, kabak, domates, karpuz ve armut bulunuyor.

Son 2 yılda yapılan bildirimlerin yarısından fazlası pestisitlerden kaynaklanıyor. 2022 yılında bildirim yapılan ürünlerdeki pestisitler arasında Klorpirifos, Acetamiprid,

Buprofezin, Prochloraz, Formetanate, İmazalil, Fenbutatin Oxide, Deltamethrin, Taufluvallinate, Flonicamid, Diafenhiuron gibi etken maddeler bulunuyor. 2019'da EFSA Klorpirifos ve Klorpirifos-metil maddesi için olası genotoksik ve nörolojik etkiler sebebi ile güvenli bir maruz kalma seviyesinin belirlenemeyeceği sonucuna varmıştı. Bu, herhangi bir bulgunun potansiyel sağlık riski taşıdığı anlamına gelir. Ülkemizde de 30.09.2021 tarihinde resmi yazıyla Fenbutatin Oxide'in, 31.12.21'de ise Klorpirifos Metil'in kullanımı sonlandırılmıştı. Buna rağmen ihraç edilen ürünlerde bu maddelerin bulunması yasaklı olan pestisitlerin de hâlâ sofralarımıza girebildiğini gösteriyor.

2021 yılına ait ACN raporu tarım zehiri kullanımının yüksek oranda arttığına dair çarpıcı veriler içeriyor. Rapora göre 2021 yılında en çok bildirilen gıda güvenliği riski pestisitler oldu ve tarihte ilk defa pestisitler 1231 bildirimle en üst seviyeye ulaştı. Bu sayı 2020 ile karşılaştırıldığında %61 daha fazla. 2019 yılının ise 4 katı.

Türkiye ilk sırada

2021 yılında en çok rapor edilen gıdalar, Türkiye menşeli ürünlerden kaynaklanıyor. AB üyesi olmayan ülkeler arasında Türkiye 405'i pestisit olmak üzere toplamda 613 bildirimle ilk sırada. Bunu 272'si pestisit kaynaklı olarak toplam 383 bildirimle Hindistan takip ediyor. Üçüncü sırada risk bildiriminin çoğunluğu gıda ile temas eden malzemelerden kaynaklanan 331 bildirimle Çin yer alıyor. AB üyesi ülkeler arasında ise Polonya 381 bildirim ile birinci, Fransa 256 bildirim ile ikinci, Almanya 210 bildirim ile üçüncü sırada.

Rekor seviyelerle tarım zehiri bildirimlerinde birinci sırada gelen Türkiye'nin tarımsal üretim potansiyeli yüksek olmasına rağmen ticari itibarı zarar görüyor.

2021 yılına ait raporda, tehlike ve ürün kategorisine göre yapılan değerlendirmede en çok bildirim yapılan 10 konu başlığının 3'ünde Türkiye'nin adı geçiyor. Sebebi 359 parti meyve ve sebze de pestisit, 57 parti meyve ve sebze de aflatoksin ve 39 parti tohum, kabuklu yemiş ve türevi ürünlerde aflatoksin tespit edilmiş olması.

Menşei Türkiye olarak bildirilen ürünlerden özellikle limon, portakal, mandalina ve greyfurt gibi narenciyelerdeki uygunsuzluklar sebebiyle 2020'de 191 olan RASFF bildirimlerinin sayısı (etilen oksit dikkate alınmadan) 2021'de 361'e çıktı. Bu nedenle Ekim 2021'de Türkiye'den AB'ye giden greyfurt hariç ilgili ürünler için sınırda kontroller %20 oranında artırıldı.

Türkiye'nin resmi mektuplara cevap oranı %38

Avrupa Komisyonu limitlerin üzerinde tarım zehiri bildirimini yaptığı ülkelere düzenli olarak resmi mektuplar göndererek ülke yetkililerini tarımsal gıda zinciri boyunca hileli veya aldatıcı uygulamaların önlenmesi, kontrolün garanti altına alınması amacıyla soruşturma yapmaya ve alınan tedbirler hakkında bilgi vermeye davet ediyor. Ayrıca, bildirilen şirketlerden AB'ye ihraç edilmiş olan ve benzer uygunsuzluklar gösterebilecek benzer ürünlerin izini sürmeye çağırıyor. Ancak 2021 yılı raporuna

göre Türkiye'nin gönderilen resmi mektuplara ilişkin cevap oranı %38 ile sınırlı kalmış ve çağrılarının büyük kısmına cevap verilmemiş.

Tarım ve Orman Bakanlığı pestisit kalıntıları konusunda iç pazarda denetimler yapıyor. Ancak denetim sonuçlarının taklit ve tağşiş yapıldığı kesinleşen gıdalarda olduğu gibi şeffaflıkla paylaşılmaması, ihraç edilen ürünlerde pestisit kaynaklı bildirimlerin artması ve kullanımı sonlandırılan pestisitlere dair bildirimlerin bulunması iç pazara sunulan ürünlerde daha fazla pestisit bulunabileceğine dair tüketicilerde endişe yaratıyor.

Bakanlık yetkilileri tarafından Gıda Güvenliği Bilgi Sistemi'ne (GGBS) ülke genelindeki tüm gıda ve yem işletmeleri, bu işletmelere yönelik denetimler, alınan numuneler, numunelerin analiz sonuçları, işletmelere uygulanan idari cezalar, yaptırımlar, ithalat ve ihracat kayıtları gibi bilgiler giriliyor. Ancak bu bilgiler halkın erişimine açık değil. Avrupa'da olduğu gibi ülkemizde de GGBS verilerinin halkın erişimine açılmasını talep eden Zehirsiz Sofralar Platformu son dönemde rekor seviyeye ulaşan kalıntılı ürünlere ilişkin halkın endişelerinin giderilmesi gerektiğini vurguluyor.

Zehirsiz Sofralar Platformu çatısı altında faaliyet gösteren Pestisit Eylem Ağı'nın tüm canlılara zarar veren pestisitlerin yasaklanması ve doğa dostu yöntemler ile bunları kullanan üreticilerin desteklenmesi için başlattığı Zehirsiz Kampanya'ya ([Change.org/ZehirsizSofralar](https://change.org/zehirsizsofralar)) bugüne kadar 180 bine yakın kişi imza desteği verdi. Kampanya sayesinde pestisitlerin zararları konusunda kamuoyunda farkındalık yaratıldı.

Tarım ve Orman Bakanlığı AB geçiş sürecinde 200'ün üzerinde, kampanya döneminde ise 27 pestisit aktif maddesinin kullanımını yasakladı. Ancak kampanya talepleri arasında yer alan Dünya Sağlık Örgütü'nün "son derece tehlikeli", "yüksek seviyede tehlikeli" ve "muhtemel kanserojen" olarak belirlediği 13 aktif maddeden 9'u hâlâ yasaklanmadı. Buğday Derneği Gıda Yüksek Mühendisi Merve Atınç, ülkemiz tarımında hâlâ kullanılan 9 pestisit aktif madde ile birlikte, başta bebeklerin ve çocukların hormon sistemine zarar veren, havayı, suyu ve toprağı kirleten pestisitlerin ivedilikle yasaklanması için tüm vatandaşları gıdasının sorumluluğunu alarak kampanyaya destek olmaya çağırıyor.

Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan, Pestisit Eylem Ağı tarafından hazırlanan "Zehirsiz Sofralar İçin Yol Haritası"nı dikkate almasını talep ettiklerini belirten Atınç, "Tarım zehirlerine mahkûm değiliz. Dünyada ve Türkiye'de pek çok çiftçi zehirsiz gıda üretiyor. Sağlıklı bir gelecek için daha fazla ekolojik ve ekonomik kayba ve hastalığa sebep olmadan bir stratejik eylem planı geliştirmeli, doğru politikalar izlenmeli ve böylece pestisitlere dayanan konvansiyonel tarım sisteminin yerini agroekolojik, organik ve onarıcı tarıma bırakması sağlanmalı." diyor.

Patates ve soğanda kriz büyüyor: Yüzde 440 artış!

Türkiye bu yaz hem arz sorunu hem de hava şartları nedeni ile özellikle patates ve soğanda krizli bir döneme girebilir. Antalya halinde geçen yılın nisan ayında kilosu en yüksek 5 TL'den satılan kuru soğan 2023 Nisan ayında yüzde 440'lık artış ile 27 TL'ye çıktı. 12 TL'den satılan domates 18 TL'ye çıktı.

Sözcü'den Sayime Başçı'nın haberine göre yüksek üretim maliyetleri hız kesmeden çiftçinin toprağı terk etmesine neden olurken, tüketici ise tezgahlarda 30 TL'lik soğan, 100 TL'lik biber fiyatları ile geçim savaşı veriyor. Plansız üretim ve yüksek maliyetler nedeni ile artık halde bile 5-10 TL'ye sebze meyve bulma günlerinin bittiğini kaydeden Türkiye Halciler Federasyonu Başkanı Yüksel Tavşan, 10 TL'nin altındaki fiyatların çiftçiyi bitirdiğini kaydetti.

Bu yıl fiyat rekoru kıran kuru soğanın arzında sıkıntı olduğunu patatesten de tehlikeli bir sürece girildiğini dile getiren Tavşan, 15 gün sonra fiyatlarda bir rahatlama, hasatta da artış beklediklerini dile getirdi. Antalya halinde geçen yılın nisan ayında kilosu en yüksek 5 TL'den satılan kuru soğan 2023 Nisan ayında yüzde 440'lık artış ile 27 TL'ye çıktı. 12 TL'den satılan domates 18 TL'ye çıktı.

Bolluğun ucuzluk getirmeyecek

Bu yıl sebze ve meyvede hasatta büyük sıkıntı beklemediklerini, deprem bölgesinden gelecek sevkiyatta da bir sorun görmediklerini dile getiren Yüksel Tavşan, ancak bolluğun ucuzluk getirmeyeceğini kaydetti.

Yüksek maliyetlerin fiyat düşüşünü engellediğini dile getiren Tavşan, “Artık 5 TL'ye 10 TL'ye ürün yemek zor bir olay. 10 TL bile zor. Bu fiyatların altına inerse üretici perişan olacak bu defa. Hallerde 5-10 TL'ye ürünün olmasını ciddi şekilde ucuz kabul etmek gerekir. Bu perakendeye gittiği zaman 5 TL'ye satılan ürün 10 TL'den satılır. Sebze meyve çok olunca fiyat düşüşü olabilir ama orada da üretici gerçekten çok zarar eder” dedi.

Çiftçi zarara uğradı

Geçen sene markette dönem dönem 1-2 TL'ye kadar düşen kuru soğanda çiftçinin zarara uğradığını ve bu sezon ekimde azalma yaşandığını kaydeden Yüksel Tavşan, Adana'da hava şartlarından dolayı tarlaya girilemediğini ve arzda sıkıntı yaşandığını kaydetti. “Kuru soğan yok. İhracatı da kısıtladıkları halde fiyatlar yükseldi. Elde soğan yok. Patates tehlikede bu sefer de. Patates fiyatları yükseliyor” diye konuşan Tavşan, depolardaki patatesin bittiğini, ancak yeni mahsul için 2 haftalık bir süreye daha ihtiyaç olduğunu kaydetti.

BİM: Rekabet cezasının iptali davası esastan reddedildi

BİM, ilk derece mahkeme statüsünde olan Ankara ilgili İdare Mahkemesi nezdinde görülen rekabet cezasının iptaline yönelik davanın esastan reddedildiğini duyurdu.

BİM, 2021 yılında kesilen rekabet cezasının iptaline yönelik davanın ilk derece mahkemede reddedildiğini duyurdu.

Şirketten Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yapılan açıklamada Ankara ilgili İdare Mahkemesi nezdinde görülen davanın esastan reddedildiğini bildirdi.

Şirket açıklamasında karara itiraz için 30 gün içerisinde ikinci derece mahkeme olan Ankara Bölge İdare Mahkemesi nezdinde istinaf başvurusunda bulunulacağını belirtti.

Rekabet Kurumu tarafından BİM'in de dahil olduğu beş zincir market ve bir tedarikçi şirkete Ekim 2021'de toplamda 2,7 milyar TL'lik idari para cezası verilmişti.

BİM bu karara karşı iptal davasını ilgili İdare Mahkemesi nezdinde açmıştı.

Rusya'dan tahıl tehdidi

Buğday fiyatları, Moskova yönetiminin G-7 ülkelerinin Rusya'ya birçok ürün ihracatını tamamen yasaklaması halinde Karadeniz tahıl anlaşmasından çekileceğini açıklamasıyla yükseldi.

Buğday fiyatları, Moskova'nın G-7 ülkelerinin Rusya'ya ihracatın çoğunu tamamen yasaklamaya devam etmesi halinde Ukrayna'nın Karadeniz'den mahsul göndermesine izin veren bir anlaşmadan çekebileceğini söylemesinin ardından üç günlük kayıplarını geri alarak yükseldi.

Bloomberg kaynaklarına göre G-7 yetkilileri ihracatın önemli bir kısmını tamamen yasaklamayı değerlendirirken Mayıs ayında Japonya'da yapılacak liderler zirvesi öncesinde konu görüşülüyor.

Rusya Güvenlik Konseyi Başkan Yardımcısı Dmitry Medvedev konuyla ilgili yaptığı açıklamada, "Ülkemize mal ihracatının varsayılan uygulama olarak tamamen yasaklanması bizim misilleme yapmamız ve ülkemizden mal ithalatının yasaklanması anlamına geliyor. Tahıl anlaşması sona erecek" ifadelerini kullandı.

Birleşmiş Milletler'in (BM) arabuluculuğunda Karadeniz'den güvenli geçişe izin veren anlaşma kapsamında milyonlarca ton Ukrayna mahsulü ihraç edilmişti. Şu anda en büyük buğday ihracatçısı olan Rusya, kendi tahıl ve gübre sevkiyatlarıyla ilgili sorunların çözülmemesi halinde defalarca kez anlaşmadan çekilmekle tehdit etmişti.

25.04.2023

Uzmanlar G-7'nin Rusya'ya ihraç edilen birçok ürünün tamamen yasaklanması halinde Ukrayna'nın Karadeniz limanlarından tahıl ihracına izin veren güvenli geçiş anlaşmasından çekilerek misilleme yapabileceğini belirtiyor.

Öte yandan AB de Rusya üzerinden transit geçiş yapan birçok ürüne yasak getirmeyi teklif etmeyi görüşüyor.

Hububatta gümrük vergileri üç haneli seviyelere çıkarıldı

Bosna Hersek hariç tüm ülkelerden yapılan hububat ithalatının gümrük vergisi yüzde 130'a çıkarıldı.

Bosna Hersek hariç tüm ülkelerden yapılan bazı hububat ithalatına uygulanan gümrük vergisi 1 Mayıs'tan itibaren yüzde 130 olarak uygulanacak.

İthalat rejimi kararına ekli I sayılı liste 10. Fasıl'da yer alan; adi ve kızıl buğday ve durum buğdayı, mahlut, çavdar, yulaf, beyaz ve maltlık arpa, mısır ve darı ithalatına, karara eklenen dipnot uyarınca 30 Nisan'a kadar sıfır gümrük vergisi uygulanması hüküm altına alınmıştı.

Resmi Gazete'de yayımlanan ithalat rejimi kararında değişiklik yapan Cumhurbaşkanı kararına göre, AB, Birleşik Krallık, Gürcistan, Güney Kore, Malezya, Kosova, Venezuela, D-8 ülkeleri ve tercihli ticaret sistemine (TPS-OIC) dahil ülkeler de dahil olmak üzere tüm ülkelerden yapılan adi ve kızıl buğday ve durum buğdayı, mahlut, beyaz ve maltlık arpa, mısır ve darı ithalatının gümrük vergisi 1 Mayıs'tan geçerli olmak üzere yüzde 130'a yükseltildi.

Düzenlemeyle Singapur'dan yapılan çavdar, beyaz arpa, yulaf, mısır ve darı ithalatına yüzde 16,2 gümrük vergisi uygulanmasına hükmedildi.

ESK, Ankara'da marketlere indirimli et verecek

Et ve Süt Kurumu (ESK) Genel Müdürü Mustafa Kayhan, Ankara Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Perakendeciler Derneği (Ankara PERDER) bünyesinde faaliyet gösteren marketlere bu haftadan itibaren ihtiyaç duydukları kadar karkas et temin edeceklerini belirterek, "Fiyatta denge oluşuncaya kadar tedbirlerimiz devam edecektir" dedi.

ESK Toplantı Salonu'nda Kurum ile Ankara PERDER arasında ucuz et satışına ilişkin protokol imzalandı. Kayhan, buradaki konuşmasında, ESK'nin kırmızı et piyasasını düzenleme görevi olduğunu ifade ederek, "Aralık 2022'den beri kırmızı et fiyatları hızlı bir yükseliş trendine girmiştir. Kurumumuz, önce fiyat artışlarının nedenini incelemiştir. Fiyat artışının büyük ölçüde arz talep dengesizliğinden kaynaklandığı sonucu ortaya çıktı. Üretim maliyetleri yüzde 84 artarken fiyat artışının yüzde 140'ın üzerinde olduğunu tespit ettik." diye konuştu.

Kırmızı ette arz talep dengesini sağlamak için çalışmalar yaptıklarının bildiren Kayhan, bu kapsamda ilk etapta 85 bin başlık canlı hayvan alımı sözleşmesi imzaladıklarını, canlı hayvanların ülkeye girişlerinin başladığını dile getirdi.

Kayhan, diğer tedbirin ise karkas et ikamesi olduğuna işaret ederek, 4 bin 500 tonluk karkasın ülkeye girişinin sağlandığını kaydetti.

Müdahalenin etkin olmasının perakende grubunun arz yelpazesinin genişlemesiyle çok yakından ilgili olduğunu belirten Kayhan, bu kapsamda İstanbul PERDER ile indirimli kıyma ve kuşbaşı satışı için sözleşme imzaladıklarını anımsattı.

Kayhan, İstanbul'da, PERDER kapsamındaki satış noktalarında kıymanın kilogramının 190 ve kuşbaşının kilogramının 210 liradan satıldığını söyledi.

Ankara PERDER ile imzalanan karkas et temini protokolüne de değinerek, şunları kaydetti:

"Ankara PERDER'de faaliyet gösteren marketlere bu haftadan itibaren ihtiyaç duydukları kadar karkas et temin edeceğiz. Büyük kentlere Anadolu'dan et sevkiyatı yapılmaktadır. Biz Anadolu alımını zayıflattığımız zaman yerinde de fiyatların kontrolü daha rahat sağlanmış olacaktır. Fiyatta denge oluşuncaya kadar tedbirlerimiz devam edecektir. Kampanyaya dahil olmak isteyen illerde de bu hizmeti vermeye gayret edeceğiz. Biz müdahalemizde üreticimizin gelir kaybına yola açmıyoruz. Dengeye gelinceye kadar bütün enstrümanları çok net kullanacağız."

Öte yandan Kayhan, küçük ve orta ölçekli işletmelerin toplam kırmızı et üretimi içerisindeki payının artırılması için çalışmalar yürüteceklerini sözlerine ekledi.

Et fiyatlarının dengelenmesi adına çok anlamlı

Ankara PERDER Başkanı Ramazan Gülhan da Ankara'da 500'ün üzerinde mağazayla faaliyet gösterdiklerini belirterek, şu değerlendirmede bulundu:

"Son birkaç ay içerisinde et fiyatları yükseldi. İstanbul ile sürekli görüşüyoruz, İstanbul'da yaptığınız müdahalenin çok yerinde olduğunu görüyoruz. Dar gelirli insanlarımıza büyük bir katkı ve et fiyatlarının dengelenmesi adına çok anlamlı. Biz Ankara'da et satmaya başladığımız zaman tekrar karkas fiyatlarının 200 liranın altına düşeceğine inanıyoruz. Ankara halkına 190 liradan kıyma ve 210 liradan kuşbaşı satma imkanına kavuşacağız."

Et ve Süt Kurumu Limak'a alışıyor

Et ve Süt Kurumu, genel merkez binası için 17 Nisan'da 800 bin 131 TL kira dedi. Kurumun satış ofisinin de yer aldığı Limak'a ait bina için 2023 yılında ilk çeyreğinde ödediği toplam kira, 2 milyon 864 bin 371 TL'ye ulaştı.

Mustafa BİLDİRCİN

BirGün'n ulaştığı Et ve Süt Kurumu'nun Ankara'daki genel merkez binası için ödediği kira bedelinin detayları, kamu kaynaklarından yapılan fahiş harcamayı gözler önüne serdi. Giriş katında satış ofisi de bulunan genel merkez binası için sadece 2023'n ilk çeyreğinde ödenen kira bedelinin 3 milyon TL'ye dayandığı ortaya ıktı.

Yurttaş bir kilo eti ucuza alabilmek amacıyla mağazaları önünde uzun kuyruklar oluşturduğu Et ve Süt Kurumu, kira için kasasını ardına kadar açtı. Mülkiyeti Limak'a ait binada kiracı konumunda bulunan Et ve Süt Kurumu'nun şirkete ödediği kira bedelinin yüksekliği dikkati çekti.

Et ve Süt Kurumu, genel merkez binası için Limak'a 17 Nisan'da 800 bin 131 TL kira ödemesi yaptı. Kurumun 2023'n ilk ayında 463 bin 978 TL olarak ödediği kira, şubat ayında yüzde 72 zamlanarak 800 bin 131 bin TL'ye ıktı. Kurum, şubat, Mart ve Nisan aylarında zamlı bedel üzerinden toplam 2 milyon 400 bin 393 kira ödemesi yaptı. Böylelikle kurumun 2023'n ilk çeyreğinde ödediği toplam kira bedeli, 2 milyon 864 bin 371 TL oldu.

HER YIL MİLYONLARCA TL

Temel görevlerinden biri, “Yurttaşu ucuza et satmak” olan Et ve Süt Kurumu, 2018 yılından itibaren Limak'ın kiracısı konumunda bulunuyor. 2021 yılında öz kaynaklarının tamamını yitiren kurumun 2018-2022 döneminde genel merkez binası için Limak'a ödediğı kira bedeli ise şöyle:

•**2018:** 2 milyon 19 bin 886 TL

•**2019:** 3 milyon 482 bin 369 TL

•**2020:** 3 milyon 851 bin 197 TL

•**2021:** 4 milyon 214 bin 869 TL

•**2022:** 5 milyon 482 bin 275 TL

Kurumlar vergisi istisnasında 'KKM' düzenlemesi

Kurumlar vergisi kanununun geçici 14. maddesiyle düzenlenen kurumlar vergisi istisnası, şirketlerin bilançolarında yer alan yabancı paralar için de uygulanacak. Düzenleme, şirketlerin en az 3 ay vadeli kur korumalı mevduatlarından elde edilen kazançları, kur farkı kazançları ile faiz ve kâr payı kazançlarının kurumlar vergisinden muaf tutulmasına yönelik hükümler içeriyor.

Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanan konuya ilişkin Cumhurbaşkanı kararına göre, söz konusu istisna, şirketlerin 31 Mart tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralar itibarıyla da uygulanacak.

Kurumlar vergisi kanunu geçici 14. maddesiyle getirilen düzenleme, şirketlerin en az 3 ay vadeli kur korumalı mevduatlarından (KKM) elde edilen kazançları, kur farkı kazançları ile faiz ve kâr payı kazançlarının kurumlar vergisinden muaf tutulmasına yönelik hükümler içeriyor.

Madde hükmü gereğince; Cumhurbaşkanı'nın, bu istisnayı 31 Aralık tarihine kadar her bir geçici vergi veya yıllık hesap dönemleri sonu itibarıyla kurumların bilançolarında yer alan yabancı paralar için ayrı ayrı veya birlikte uygulamaya yetkisi bulunuyor.

Artan döviz talebi etkiledi: TCMB toplam brüt rezervleri geriledi

Merkez Bankası'nın (TCMB) toplam brüt rezervleri geçen hafta artan döviz talebinin etkisiyle yaklaşık 5 milyar dolar azalışla 116 milyar dolara geriledi.

Reuters'in görüşlerine başvurduğu beş bankacının TCMB bilanço verileri ve sektör öncü verilerinden yaptığı hesaplamalara göre toplam rezervlerde geçen hafta 4.8 milyar dolar ile 6.1 milyar dolar arasında düşüş hesapladı.

Bankacıların hesaplamalarının ortalaması 5.4 milyar dolar düşüşe işaret etti.

Bankacılar seçime yaklaştıkça döviz talebinin belirgin arttığını son haftalarda ise bu talebin mevcut döviz politikaları zorlayacak ölçüye ulaştığına dikkat çekmişlerdi.

TCMB verilerine göre altın ve brüt döviz rezervinden oluşan toplam brüt rezervler, deprem öncesi 3 Şubat itibarıyla bulunduğu 129.63 milyar dolar seviyesinden 14 Nisan itibarıyla 121.5 milyar dolara inmişti.

Belirgin düşüş görülecek

Bankacıların hesaplamaları toplam brüt rezervlerin 116 milyar dolara düşeceğine, net rezervlerde de brüt rezervlerden daha az olsa da belirgin düşüş görüleceğine işaret etti.

Resmi veriler Perşembe günü saat 14.30'da açıklanacak. Dolar/TL 19.4 civarında seyrederken, TL depremden bugüne geçen sürede dolar karşısında %3.1 değer kaybetti.

Reuters'tan Türkiye anketi: Enflasyon düşecek; faizde önemli artış olacak

Reuters tarafından hazırlanan ankete katılan ekonomistler, Türkiye tahminlerini paylaştı. Ekonomistlerin tamamı, Merkez Bankasının politika faizlerini bir sonraki toplantıda sabit bırakmasını beklerken, gelecekte faiz oranlarında ciddi artış öngörüyor. Bununla birlikte analistlerin yıl sonu enflasyon beklentisi ise yüzde 46,4 seviyesinde.

Reuters tarafından Türkiye'nin ekonomik görünümüne ilişkin anket yayımlandı. Ankete göre, Türkiye'de enflasyonun 2023 sonunda **yüzde 46,4'e** düşmesi bekleniyor. Ancak politika faizinde önemli bir artış bekleniyor.

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın büyümeye ve yatırıma öncelik verme politikası, enflasyonun yükselmesine yol açmıştı. Ancak ekonomistler, önümüzdeki çeyreklerde daha ortodoks politikalara doğru bir hareket bekliyor.

Ankete katılan **21 ekonomistin tamamı**, Merkez Bankası'nın bu hafta gösterge faiz oranını **yüzde 8,5'te sabit tutmasını** bekliyor. Ancak politika belirsizliği devam ediyor.

Politika faizi 2023 dördüncü çeyrekte yüzde 25'e yükselebilir

Medyan beklentilere göre ise, Türkiye'nin politika faizi 2023 üçüncü çeyrekte yüzde 24'e yükselecek. 2024 sonunda yüzde 16,5'e düşmeden önce, 2023 dördüncü çeyrekte yüzde 25'e yükselebileceği tahmin ediliyor.

Ankete göre, beklenen faiz oranı artışlarına rağmen enflasyon yıl boyunca yüksek kalmaya devam edecek ve 2023 sonunda yalnızca yüzde 46,4'e düşecek. Ancak 2024 sonunda yüzde 28,8'e ve 2025 sonunda yüzde 19,3'e gerileyeceği öngörülüyor.

Merkez Bankası, fiyat istikrarının Türkiye'nin kronik cari açığını fazlaya çevirmesiyle sağlanacağını söyledi. Ancak Ukrayna'daki savaş ve dış talepteki düşüş, 2022'de bu umutları yerle bir etti. 2023'te cari işlemler açığının Türkiye'nin Gayri Safi Yurt İçi Hasılasının (GSYİH) yüzde 4,4'ü olması bekleniyor. Ankette Cari Açık, hükümetin Eylül ayında yayınladığı sırasıyla yüzde 1,4 ve yüzde 0,9 tahminlerine kıyasla 2024'te yüzde 3,4 ve 2025'te yüzde 2,5 olarak tahmin ediliyor.

Büyüme, beklenenden düşük olacak

34 ekonomistin katıldığı ankete göre, Türkiye'nin GSYİH büyümesi bu yıl yüzde 2,6 olacak. Ankette medyan büyüme tahmini, 2024 için yüzde 3,0 ve 2025 için yüzde 3,8 oldu. Bu rakamlar, hükümetin her iki yıl için de yüzde 5,5'lik büyüme tahminiyle karşılaştırıldığında daha düşük kalıyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Togg için 36 ay, 0,99 oran ile kredi kullandırılacak

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, kamu bankalarının Togg için araç bedelinin yüzde 50'si tutarında 36 ay, 0,99 oran ile kredi kullandıracağını açıkladı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Manisa Cumhuriyet Meydanı'ndaki mitingde halka hitap etti. Manisa'ya Gemlik'teki Togg'un elektrik enerjisi ile ilgili yeni tesisinin temel atma töreninden geldiğini belirten Erdoğan, "Biz durmuyoruz, çalışıyoruz ve kamu bankalarımız Togg için araç bedelinin yüzde 50'si tutarında 36 ay, 0,99 oran ile kredi kullandıracaklar. Yani bir puan. Ziraat Bankası böyle bir destek verip, 36 ay vadeyle bu krediyi kullandıracak ve Togg satışlarını bu şekilde yapacaklar." dedi.

"Aile ve Gençlik Bankası kuruyoruz"

Bu sevinci sadece sözde bırakmadıklarını, evlerdeki tüketime de yansıttıklarını dile getiren Erdoğan, şöyle konuştu: "Konutlardaki ilk bir aylık tüketimi tamamen, bir yıllık tüketimi de mutfak ve sıcak su kullanımı kadarıyla ücretsiz yaptığımızın müjdesini milletime ilan ettim. Rezerv değeri 500 milyar dolarla 1 trilyon dolar arasında hesaplanan bu gazın ülkemize sağlayacağı kazanç, sadece cari açığımızı azaltacak, enerji güvenliğimizi artıracak olması değildir, bu gazın gelirinden elde edilecek kaynakla toplumun temeli olarak gördüğümüz aile yapımızı ve gençlerimizi destekleyecek yeni bir adım atıyoruz. Kaynağını Karadeniz gazı gibi ülkemizin doğal zenginliklerinden alacak bir 'Aile ve Gençlik Bankası' kuruyoruz. Kaynak nereden? Londra tefecilerinden değil, bizim Karadeniz doğal gazından. Bu bankayla aile

25.04.2023

kurumunu güçlendirecek, gençlerimizi destekleyecek çalışmaları finanse edeceğiz. Mesela ev kadınlarımızın emekliliğine, priminin üçte birini ödeyerek destek vereceğiz. Böylece isteyen her ev hanımımız oldukça kolay şartlarla emekli olarak kendi gelirine kavuşacak. Gençlerimizin eğitiminden istihdamına, iş kurmasından evlenmesine, hayata başlarken attığı her adımda yanında olacağız."

Askeri harcamalarda tarihi rekor

Küresel askeri harcamalar Ukrayna Savaşı'nın etkisiyle 2022'de yüzde 3,7 artışla tarihi rekor olan 2,24 trilyon dolara ulaştı. Türkiye'nin askeri harcamaları ise SIPRI raporuna göre 3 yıldır düşüşte ve 2022'de yüzde 26'lık bir düşüş kaydetti.

Savaş ve silahlanma konularında başlıca araştırma kuruluşlarından Stockholm Uluslararası Barış Araştırma Enstitüsü (SIPRI) küresel askeri harcamaların 2022'de reel bazda %3.7 artışla 2,24 trilyon dolara yükseldiğini açıkladı. Askeri harcamaları açık ara en yüksek olan ekonomi 877 milyar dolarla 2022'de de ABD oldu. ABD tek başına küresel askeri harcamaların yüzde 39'unu oluşturuyor ve ikinci sırada gelen Çin'in harcamalarının üç katı askeri harcama yapıyor. Artan enflasyon ve geçim krizlerine rağmen 2022 yılında ABD'nin askeri harcamaları yüzde 0,7'lik bir artış kaydetti. SIPRI kıdemli uzmanları bu artışın büyük ölçüde Ukrayna'ya gönderilen mali askeri yardımlardan kaynaklandığını belirtiyor. ABD 2022 boyunca Ukrayna'ya 19,9 milyar dolar mali askeri yardım gerçekleştirdi.

Küresel askeri harcamalar Rusya'nın Ukrayna'yı geçen yıl işgal etmesinin ardından tarihi zirveye yükselirken, Avrupa ülkelerinin harcamaları 30 yıl önce sona eren

Soğuk Savaş'tan bu yana en büyük artışı kaydetti. SIPRI tarafından yayımlanan rapora göre, Avrupa'da askeri harcamalar geçen yıl yüzde 13 artarken bunun büyük bölümü Rusya ve Ukrayna'nın askeri bütçelerindeki yükselişten kaynaklandı.

Ukrayna hasılasının üçte birini savaşa harcıyor

ABD, Çin ve Rusya küresel askeri harcamaların yüzde 56'sını oluştururken, Rusya'nın askeri harcamaları GSYH'sinin yüzde 4,1'ine denk gelen 86,4 milyar

dolara, Ukrayna'nın ise GSYH'sinin yüzde 34'üne denk gelen 44 milyar dolara ulaştı.

Enstitüye göre, 1949'a dayanan verilere bakılacak olursa Ukrayna'nın askeri harcamaları 2022'de yüzde 640 artarak kayıtlardaki en büyük yıllık artışı kaydederken, toplam harcamaya Batılı devletlerin gelen maddi yardımları ve silah yardımları dahil edilmedi. SIPRI, Rusya'nın askeri harcamalarının ise yaklaşık yüzde 9,2 arttığını ancak verilerin "yetkili mali kurumların savaşın başlangıcından bu yana şeffaflığı azaltmasından dolayı yüksek düzeyde belirsizlik içerdiğini" belirtti.

Orta ve Batı Avrupa'da harcamalar daha da artacak

Raporda, devam eden Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle Avrupa'nın çoğu ülkesinde yükselen askeri harcamaların daha da artacağı belirtildi. Enstitünün kıdemli araştırmacılarından Diego Lopes da Silva, "Orta ve Batı Avrupa'da gelecek yıllarda askeri harcamaların artmasını bekleyebiliriz" dedi.

İngiltere 68,5 milyar dolarlık askeri harcama ile Orta ve Batı Avrupa'nın en yüksek askeri harcamasını yapan ekonomi oldu. Bunun yüzde 3,6'sına denk gelen 2,5 milyar doların Ukrayna'ya yapılan yardımlardan oluştuğu tahmin ediliyor.

■ ÇİN VE JAPONYA'NIN HARCAMALARI DA ARTIŞTA

Asya ve Okyanusya bölgesindeki askeri harcamalarda başı çeken iki ülke Çin ve Japonya. Bölgenin toplam askeri harcamaları 2022'de yüzde 2,7 artışla 575 milyar dolara ulaştı. 2013 yılına göre bölgedeki askeri harcamalar yüzde 45 artmış durumda. Çin 292 milyar dolarla 2022 yılında en fazla askeri harcama yapan ikinci ülke. 2021'e göre askeri harcamaları yüzde 4,2 artan Çin de on yıl öncesine göre yüzde 63 daha fazla askeri harcama yapmış oldu. Japonya'nın askeri harcamaları 2022'de yüzde 5,9 artışla GSYH'sinin yüzde 1,1'ine denk gelen 46 milyar dolara ulaştı. Bu Japonya'nın 1960'tan bu yana yaptığı en yüksek askeri harcama oldu. 2022'de açıklanan yeni ulusal güvenlik stratejisi kapsamında Japonya Çin, Kuzey Kore ve Rusya risklerine karşı askeri yetkinliklerini artırma çabasında.

■ TÜRKİYE'NİN ASKERİ HARCAMALARI %26 DÜŞTÜ

SIPRI'nin raporuna göre NATO ülkelerinin askeri harcamaları 2022'de yüzde 0,9 artışla 1.23 trilyon dolara ulaşırken, Türkiye'nin askeri harcamalarında üçüncü kez yıllık düşüş kaydedildi. Türkiye'nin askeri harcamaları 2022'de yüzde 26 düşüşle 10,6 milyar dolara geriledi. Hindistan 81,4 milyar dolarla en yüksek askeri harcama yapan 4. ülke oldu. Ülkenin askeri harcamaları 2022'de yüzde 6 arttı. Suudi Arabistan'ın askeri harcamaları 2018 yılından bu yana ilk kez arttı ve yüzde 16 artışla 75 milyar dolara ulaştı. Nijerya'nın askeri harcamaları 2021'de yüzde 56'lık bir artışın ardından 2022'de yüzde 38 düşüşle 3,1 milyar dolara geriledi. Tigray'da hükümet ve ayrılıkçı güçler arasında çatışmaların devam ettiği Etiyopya'da askeri harcamalar 2022'de yüzde 88 artışla 1 milyar dolara ulaştı.

Cumhur da Millet de kazansa sandıktan 'aile sigortası' çıkacak

14 Mayıs'ta yapılacak Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerinde sandıktan Cumhuriyet İttifakı ya da Millet İttifakı çıkarsa, Türkiye 52 yıl önce attığı imzanın gereğini yerine getirmeye bir adım daha yaklaşıyor. Adaylar taahhütlerini yerine getirirse aileler için düzenli geliri garanti altına alan İLO'nun aile sigortası uygulaması yürürlüğe girecek.

HÜSEYİN GÖKÇE /ANKARA

Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerine 20 gün gibi kısa bir süre kala seçim öncesi birçok konuda benzer söylemler içine giren siyasi partiler, ailelere yoğunlaştı. Yatırımlar, teşvik ve istihdam politikalarında kamuoyunun önüne çeşitli modeller ortaya koyan ittifakların, ailelerin ekonomik güvence altına alınmasına yönelik taahhütleri de birbirine benziyor. Eğer politikacılar seçim sonrası taahhütlerini değiştirmezse, seçimi iki favori adaydan hangisi kazanırsa kazansın, aileler için düzenli gelir garanti altına alınmış görünüyor. Millet İttifakı'nın adayı Kemal Kılıçdaroğlu, 2011 yılından bu yana Aile Destekleri Sigortasını gündeme getirirken her aileye asgari ücret gelir garantisi vadediyor. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ise 2022 yılı ikinci yarısından itibaren yürürlükteki Aile Sosyal Destek Programını, Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemi olarak revize edeceğini duyurdu.

2011’den bu yana Kılıçdaroğlu’nun taahhüdü

Millet İttifakı’nın adayı CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu, 2011 yılında yapılan seçimlerden bu yana hemen her seçimde aile destekleri sigortası kavramını gündeme taşıyor. Bu seçim öncesinde geçen yıl Eylül ayında Aile Destekleri Sigortası (ADS) için özel bir toplantı düzenleyerek uygulamayı düşündüğü programın detaylarını açıkladı. CHP’nin önerdiği ADS ile kişinin doğumundan ölümüne kadar bütün yaşamının sosyal güvence altına alınması, her aileye asgari gelir güvencesi verilmesi öngörülüyor. Bunun için öncelikle Aile Destekleri Sigortası Kurumu kurulacak. Her ailenin durumu özel olarak incelenecek, evdeki engelli/yaşlı/öğrenci/çocuk sayısına göre ailenin geliri belirlenecek. Her aileye gelir durumuna ve yapısına göre değişen miktarlarda destek güvencesi verilecek.

Destekten yararlanan ailelerin çocuklarına öğrenim hayatı boyunca burs ve ücretsiz yurt olanağı sağlanacak. Destekten, yalnız yaşayan kişiler de yararlanacak. Ayrıca boşanan kadınların ev kirası, eşya gideri ve çocuk bakım ihtiyaçları Aile Destekleri Sigortası’nın güvencesi içinde olacak.

“Aile geliri asgari ücrete tamamlanacak”

Kemal Kılıçdaroğlu, Bayramın ikinci günü sosyal medya hesabından yayınladığı vidoda Aile Destekleri Sigortası ile asgari ücretin altında geliri olan ailelerin gelirlerinin asgari ücrete tamamlanacağını söyledi. Ailelere asgari gelir güvencesi verileceğini belirten Kılıçdaroğlu, paraların kadınların hesabına yatırılacağını bildirdi. Kılıçdaroğlu, faize hassasiyeti olanların ödemelerinin ise katılım bankalarında açılacak altın hesabına yatırılacağını aktardı.

Aile Destekleri Sigortası, Millet İttifakının Ortak Politikalar Mutabakat Metninde de sosyal politikalar başlığı altında yer aldı.

Cumhur İttifakı ne taahhüt ediyor?

Türkiye’de aile sigortası modeline benzeyen bir sistem Türkiye Aile Destek Programı kapsamında 2022 yılı Temmuz ayından bu yana uygulanıyor. Ailelere çocuk sayısına bağlı olarak 850-1250 lira arasında ödeme yapılıyor. Bu kapsamda şu ana kadar 3,4 milyon haneye 26,1 milyar lira ödeme yapıldı.

Detaylarını Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın geçtiğimiz hafta duyurduğu AK Parti seçim beyannamesinde ise aile sigortasına benzer bir kavram olarak Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemi taahhüt ediliyor. AK Parti beyannamesinde taahhüt edilen modele ilişkin şu ifadeler yer alıyor: “Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) ile uyumunu da gözeterek, hanelerin belirli bir gelir düzeyini garanti altına alan Gelir Tamamlayıcı Aile Destek Sistemini hayata geçirerek Aile Bazlı Vatandaşlık Maaşı uygulamasını başlatacağız. Bu sayede, hakkaniyete uygun şekilde, gelirden en az pay alan nüfusun gelirdeki payını yükselterek gelir dağılımını iyileştirmeye devam edeceğiz.”

“Türkiye Aile Destek Programımıza ‘Koruyucu Önleyici Sosyal Yardım Kalkanı’ bileşenini ekleyerek yoksulluk sınırına yakın olan ve destek sağlanmadığı takdirde yoksulluğa düşecek ailelerimize nakdi destek sağlayarak yoksulluğa düşmelerini önleyeceğiz.”

“Oyun değiştirici nitelikte bir gelecek önerisi”

Siyasi partilerin aile sigortası olarak tanımladıkları bir çeşit gelir garantisinden farklı olarak bu kategoride bir de Vatandaşlık Temel Geliri (VTG) kavramı var. Bu alanda önemli çalışmaları bulunan Vatandaşlık Temel Geliri Araştırma Geliştirme Kültür ve Yayma Derneği Başkanı Dr. Ali Mutlu Köylüoğlu, sistemi EKONOMİ'ye değerlendirdi. VTG'nin esas itibarıyla gücün yeniden dağılımı olduğunu belirten Köylüoğlu, bunu kısaca “Tüm vatandaşlarımıza, her bir bireye, herhangi bir sınırlama, ayırım veya şart olmaksızın, temel ihtiyaçlarını karşılayabileceği miktardaki parasal büyüklüğün, bir anayasal hak olarak, ömür boyu, koşulsuz, başkaca gelirlerinden bağımsız ve düzenli bir şekilde devletimiz tarafından ödenmesidir” şeklinde özetledi. Köylüoğlu, VTG'nin; kadın, erkek; genç, yaşlı; çalışan, çalışmayan; sosyal güvencesi olan, olmayan; daha evvelden bir sosyal güvenlik kurumuna katkı vermiş, vermemiş ayırt etmeksizin; kısaca toplum içinde herhangi bir alt küme tanımlamadan ve herhangi bir şekilde bir sınıf ayrımına vesile olmayacak şekilde tüm vatandaşları kapsadığını söyledi. Bunun, vatandaşların hak sahipliği noktasında üçüncü tarafların söz sahibi olmadığı bir sistem olduğunu belirten Ali Köylüoğlu, siyasi tercihler dahil herhangi bir baskı olmadan tercih yapılmasını sağladığını ve aslında oyun değiştirici nitelikte bir gelecek önerisi olduğunu belirtti.

52 yıl önce verilen taahhüt

Aile Sigortası kavramı aslında Türkiye için çok yeni değil. Türkiye 1971 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) “Sosyal Güvenliğin Asgari Normları Sözleşmesi”ni imzalayarak sözleşmede ifade edilen 9 temel sigortayı uygulayacağı taahhüdünde bulundu. Ancak aradan geçen 52 yılda "Aile Sigortası" uygulaması hayata geçirilmedi.

“İYİ Yaşam Modeli”

Millet İttifakı ortaklarından İYİ Parti'nin ‘İYİ Yaşam Gelir Modeli’ başlıklı bir projesi bulunuyor. Model, 18-26 yaş arasındaki 10 milyon gence ve 4 milyon aileye düzeli olarak nakit yardım yapılmasını öngörüyor. Proje ile yoksulluk oranının yüzde 46 azaltılması, kişi başı gelirin ise yüzde 6 artırılması taahhüt ediliyor.

Erdoğan ve Kılıçdaroğlu'nun tarım vaatleri uygulanabilir mi?

Ali Ekber YILDIRIM

25 Nisan 2023 Salı

Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliği seçimine sayılı günler kaldı. Türkiye, 14 Mayıs Pazar günü tarihi bir seçim yapacak.

Meydanlarda ve sosyal medya üzerinden sürdürülen seçim çalışmalarında vaatler deyim yerindeyse havada uçuşuyor. Vaatlerin büyük bölümü para dağıtmaya odaklı. Maaşlar, destekler artırılabilecek, hizmetler bedava olacak. Borçlar silinecek, faizler affedilecek, vergi indirimleri olacak. Sanki kim çok para verirse seçimi o kazanacak gibi bir algı var. Bu vaatler seçmenin de hoşuna gidiyor.

Cumhur İttifakı'nın Cumhurbaşkanı adayı Recep Tayyip Erdoğan ile Millet İttifakı'nın Cumhurbaşkanı adayı Kemal Kılıçdaroğlu, aynı gün tarımla ilgili, kırsalda yapacakları çalışmalara ilişkin yeni vaatlerini açıkladı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, hafta sonu Gaziantep Nurdağı'nda 10 köy evinin anahtar teslim törenindeki konuşmasında kırsala ilişkin vaatlerini, müjdelerini 10 madde halinde sıraladı. Sonra da bunları sosyal medya hesabından paylaştı. Aynı gün Millet İttifakı'nın Cumhurbaşkanı adayı Kemal Kılıçdaroğlu bir video ile tarım, gıda, özellikle hayvancılık konusundaki vaatlerini paylaştı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan daha önce seçim bildirgesini açıklamış ve orada da tarım ve kırsalla ilgili önemli vaatler açıklamıştı. Millet İttifakı'nı oluşturan 6 parti ise "Ortak Politikalar Mutabakat Metni"nde yine tarım ve kırsala ilişkin vaatlerini detaylı olarak açıklamıştı.

Seçim yaklaştıkça daha spesifik vaatler öne çıkarılıyor. İki adayın aynı gün açıkladığı son vaatler üzerinden değerlendirildiğinde, verilen müjdelerden bazıları yeni değil, bazıları ise geçmişte uygulanan ama sonuç alınamayan vaatlerden oluşuyor. Elbette ilk kez dile getirilenler de var.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 10 müjdesi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın sosyal medya hesabından paylaştığı “Kırsal Dönüşüm Projeleri ile Çiftçilerimize 10 Yeni Müjde”nin ayrıntıları şöyle:

1-Gelişmiş altyapısıyla “Akıllı Köy Evleri” modelini ortaya koyuyoruz: Depremde yıkılan köylerdeki evlerin yerine; ahır, köy konağı, akıllı tahtası, camisi, peyzajıyla, akıllı köy evleri inşa ediliyor. Bu evlerden 10 tanesi tamamlanarak hak sahiplerine teslim edildi. Deprem konutu olarak yapılan bu evler bir seçim müjdesi olarak sunuldu.

2- Afet alanlarında köy evlerinde kalacak çiftçilerimize sıfır faizli kredi sağlıyoruz: Deprem bölgesinde, afet bölgesindeki bu evlerde kalacak çiftçilere Ziraat Bankası, sıfır faizli hayvancılık kredisi verecek. Ziraat Bankası, belli şartlar yerine getirildiğinde, 2010 yılından bu yana hayvancılığa sıfır faizle veya düşük faizle zaten kredi veriyor. Yani bu yeni bir durum değil.

3- İlk evim kampanyamız şartlarıyla “Akıllı Köy Evi” sahibi olma imkanı getiriyoruz: İlk evim kampanyası 13 Eylül 2022’de açıklandı. İlk kuralar 7 Kasım 2022’de çekildi. Ülke genelinde 81 ilde uygulanan bir proje. Proje kapsamında ilk kez ev sahibi olacıklara 240 aya varan vadede 2 + 1 evler için 602 bin liraya, 3 + 1 evler içinde 85 bin liraya ev sahibi olma olanağı sağlanıyor. Ülke genelinde uygulanan bu proje deprem bölgesinde yapılacak akıllı köy evleri için de uygulanacak.

4- Evini “Akıllı Köy Evi”ne dönüştürmek isteyen çiftçilere finansman sağlıyoruz: Depremde zarar gören evini akıllı köy evine dönüştürmek isteyenlere finansman desteği sağlanacak. Üçüncü müjde ile hemen hemen aynı.

5- Büyükbaş ari damızlık üretim merkezlerini teşvik ediyoruz: Daha önce damızlık düve üretim merkezleri kuruldu ve bazı destekler de sağlandı. Damızlık düve merkezlerine alınan hayvanlar için yüzde 40 oranında hibe desteği sağlanıyor. Ancak devam eden ithalat nedeniyle damızlık düve merkezlerinin çoğu ya kapandı ya da işlemez noktaya geldi. Sadece birkaç tanesi faaliyetine devam ediyor. Onlar da Ziraat bankası ile damızlık birlikleri arasında yapılan özel anlaşma ile sürdürülüyor. Keşke damızlık düve merkezleri desteklense ve Türkiye ithalat yerine düve ihtiyacını bu merkezlerden karşılasa.

6- Basınçlı sulama altyapısını güçlendirme çalışmalarıyla tarımda rekolte ve geliri artırıyoruz: Basınçlı sulama sistemlerine yönelik desteklemeler yanlış hatırlamıyorsam 2006 yılından bu yana kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi programı kapsamında zaten yapılıyor. Bu yeni bir müjde değil. Sıfır faizli kredilerle basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaşması için desteklendi. Bu konudaki temel sorun, sadece tarlada çiftçinin kullandığı sulama sisteminin desteklenmesi değil, barajlardan tarlaya su getirilirken açık kanallarda getirilmesi ve suyun büyük oranda

kaybedilmesidir. Tarımda su verimliliği ne yazık ki yüzde 50 seviyesinde. Bunun artırılması için çalışmalar yapılmalı.

7- Sözleşmeli üretimi yaygınlaştırıyoruz, üretici gelirlerini garanti altına alıyoruz: Sözleşmeli üretim, Türkiye’de şeker fabrikalarının kurulmaya başlandığı 1920’li yıllardan beri pancarda uygulanıyor. Uzun yıllardır salçalık domateste, tütünde, organik üretimde ve daha birçok alanda uygulanıyor. Sözleşmeli üretimle ilgili hukuki sorunlar var. Bu da son olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilen ve 5 Nisan 2023 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 7442 sayılı torba kanun ile düzenleme yapıldı. Seçim olmadan müjde gerçekleşti zaten.

8- Jeotermal Organize Sanayi Bölgeleri başta olmak üzere sera yatırım desteklerini artırıyoruz: Jeotermal veya teknolojik sera kuracaklara Ziraat Bankası’nın düşük faizli kredileriyle zaten destekleniyor. Bu çalışmalar Berat Albayrak’ın Hazine ve Maliye Bakanı olduğu dönemde başlamıştı.

9- Aile tipi işletmelere büyükbaş ve besi hayvancılığı desteği sağlıyoruz. Her haneye en az bir asgari ücret garantisi veriyoruz: Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın açıkladığı müjdeler arasında bugüne kadar belki de uygulanmayan tek destek bu. Her haneye en az bir asgari ücret garantisi bugüne kadar verilmemişti. Kemal Kılıçdaroğlu’nun yıllardır dile getirdiği aile sigortası vaadine benziyor.

10- Tarımsal üretimde kullanılan azotlu gübrelerdeki dışa bağımlılığımızı azaltacak önemli bir projeyi devreye alıyoruz. Karadeniz gazından Üre sağlayacak fabrikayı Zonguldak’a kuruyoruz: Bu da yeni bir vaat veya müjde. Gübre de dışa bağımlılığı azaltmak önemli. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kasım 2016’da Milli Tarım Projesi’ni açıklarken kimyasal gübrelerin, azotlu gübrelerin topraklarımızı mahvettiğini söylemiş ve kimyasal gübreler yerine organamineral gübrelere geçileceğini söylemişti. Organik, organamineral gübreler destekleme kapsamına alındı. Şimdi üre gübresi üretim tesisi vaadinde bulunuluyor.

Kılıçdaroğlu’nun Tarım ve Hayvancılık Özel Ekonomi Bölgeleri

Millet İttifakı Cumhurbaşkanı adayı Kemal Kılıçdaroğlu, “Tarım ve Hayvancılık Özel Ekonomi Bölgeleri”nin kurulması konusunda 3 dakika 5 saniyelik bir video paylaştı.

Kemal Kılıçdaroğlu’nun vaatlerini ise şöyle sırlayabiliriz:

1- Türkiye, tarımda, gıdada kendi kendine yeterli hale getirilecek ve gıda ihracatında dev bir ülke olacak. Kılıçdaroğlu, Türkiye’nin tarımsal potansiyeline dikkat çekerek kendi kendine yeterliliğe vurgu yaptı. Gıda bağımsızlığını öne çıkardı. Türkiye, ithalat yerine üretime dayalı politika ile birçok üründe kendi kendine yeterli hale gelebilir. Bunun en somut örneklerinden birisi nohut. Kılıçdaroğlu, videoda buğdayda, nohutta dışa bağımlı olduğumuzu söylüyor. Nohutta dışa bağımlılık büyük oranda bitti. Üretim desteği ile Türkiye, nohut üretiminde kendine yeterli konuma geldi. Bu birçok üründe sağlanabilir.

2- Planlı üretime geçilecek ve arazilerin tamamı ekilecek: tarım ve Orman Bakanlığı da son yıllarda bunu gündeme getiriyor. Tarım Kanunu'nda yapılan değişiklikle planlı üretime geçilmesi öngörülüyor. Ancak, bakanlığın dile getirdiği uygulamada stratejik ürünlerde kotalarla ve üretim için bakanlıktan izin alınması ile üretimde planlama öngörülüyor. Kemal Kılıçdaroğlu ise bu planlamanın nasıl yapılacağını söylemiyor.

3- Kamuya ait araziler yani Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) çiftliklerine sahip çıkılarak tohum ve damızlık üretimi, ıslah çalışmaları yapılacak. Buradan elde edilecek tohum ve damızlık hayvanlar çiftçiye ücretsiz verilecek: TİGEM çiftliklerinde tohum ve damızlık üretimi yapılıyor. Ancak elde edilen tohum ve damızlıklar para ile satılıyor. Kılıçdaroğlu, bunun çiftçilere bedava verileceğini vaat ediyor.

4- Her köye 1 ziraat mühendisi, 1 veteriner, 1 ziraat teknikeri: Adalet ve Kalkınma Partisi Sami Güçlü'nün Tarım bakanlığı döneminde 1000 köye 1000 ziraat mühendisi adıyla böyle bir proje uyguladı. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin mali desteği ile uygulanmıştı. O destek sona erince proje büyük oranda sona erdi. Kılıçdaroğlu'nun önerdiği şekliyle bu proje uygulanabilir mi? Sahada daha önceki projede yaşanan sorunlar iyi analiz edilmeli. Mühendis, veteriner ve tekniker istihdamı açısından önemli.

5- Sistemde yer almak isteyen ailelere 10 büyükbaş,10 küçükbaş gebe hayvan hibe edilecek: Bedava hayvan dağıtma projeleri çok yapıldı. Birçoğu da başarısızlıkla sonuçlandı. Genellikle dağıtılan hayvanlar ithalatla karşılanıyor. İthalatı yapanlar para kazanıyor, ülke zarar görüyor.

6- Beş yılda 3 milyon 750 bin büyükbaş, 7 milyon 500 bin küçükbaş üreterek çiftçiye ücretsiz dağıtacağız. Hayvan varlığını her yıl %20 arttıracacağız: Türkiye'nin hayvan varlığını artırması gerekiyor. Bugün ette ve sütte yaşanan temel sorun hayvan varlığının yetersiz, üretimin yetersiz olmasından kaynaklanıyor. Kolay bir durum değil. Ama, Türkiye'nin orta, uzun vadede hayvan varlığını artırması şart.

7- Afyon, Konya Erzurum'da Tarım ve Hayvan Özel Ekonomi Bölgeleri kurulacak. Ordu ve Hatay'da Tarım ve Hayvancılık İhtisas Limanı kurulacak: Bu iller neye göre seçildiğinin açıklanması gerekir. Ordu ve Hatay'dan ihracat mı yapılacak? Afyon, Konya, Erzurum hayvancılık için önemli merkezler. Sadece üç ilde böyle bir çalışma yapmak yerine Erzurum, Kars, Iğdır, Ağrı gibi mera hayvancılığına uygun alanlarda besi ve et üretim merkezi kurulabilir. İzmir, Balıkesir, Burdur, Bursa vb. illerde süt hayvancılığı özel bölgesi kurulabilir. Faruk Çelik'in Tarım Bakanı olduğu dönemde süt, damızlık, besi üretim bölgeleri oluşturuldu. Destekler buna göre düzenlendi. Ancak bakan değişince proje rafa kalktı. Üzerinde durulması gereken önemli bir konu.

8- Süt ve et üreticisi para kazancak, tüketici de ucuza gıda alacak: Bu söylem kulağa hoş geliyor. Bunu sağlamak için köklü ve çok yönlü bir hayvancılık politikasına ihtiyaç var.

9- Gübre, yem bağımlılığı azaltılacak: Bunu bütün çiftçiler istiyor. Özellikle girdilerdeki dışa bağımlılığın azaltılması gerekiyor. Ama bunu nasıl sağlanacağı da açıklanması gerekiyor.

Özetlersek, Cumhur İttifakı'nın Cumhurbaşkanı adayı Recep Tayyip Erdoğan ile Millet İttifakı'nın Cumhurbaşkanı adayı Kemal Kılıçdaroğlu'nun vaatlerine bakıldığında çok rahat söylenen ama uygulanması kolay olmayan vaatler. Üzerinde çok kapsamlı çalışmaların yapılması gerekiyor. Ne yazık ki, iktidar da muhalefet de tarıma gereken önemi vermediği için seçimden seçime vaatler sıralanıyor. Seçimden sonra bu vaatlerin çoğu unutuluyor. Çiftçinin güçlü örgütleri olmadığı için bu vaatlerin peşine düşen olmuyor. Bitkisel üretimde, hayvancılıkta, su ürünlerinde ve diğer alanlarda politika oluşturmak ve başarılı olmak için üretim, destekleme, istihdam, dış ticaret, iklim, su, kırsal kalkınma, köy, nüfus ve daha birçok politikayı birlikte ele alacak bütüncül bir yaklaşıma ihtiyaç var. En önemlisi ülke gerçeklerine uygun politikalar uygulamak gerekiyor.

Bindiği dalı kesmenin ekonomideki karşılığı: “Faizi indirmek”

Alaattin AKTAŞ

25 Nisan 2023 Salı

Ağacın en tepesine çıkmışsın... Başlıyorsun budamaya. Hem de bindiğin daldan... “Aman yapma, etme; bak düşeceksin” diyenlere kulaklarını mı tıkıyorsun ya da orada manzara çok güzel de ona mı dalmışsın veya yukarıdaki rüzgarın sesinden söylenenleri duymuyor musun, pek belli değil. Galiba sesleri ve uyarıları duyuyorsun da pek umursamıyorsun, sanki “Benden iyi mi bileceksiniz” havasındasın...

Kesiyorsun, kesiyorsun ve üstünde oturduğun dal yer çekimi gücüne ve ağırlığına dayanamayıp kırılıyor ve o dallla birlikte doğru aşağıya... Can havliyle bir alttaki dala tutunuyorsun. Yerde kaygıyla seni izleyenler çakılmadın diye rahat bir nefes alıyor. Artık daha dikkatli olacağın sanılırken sen tutup bu sefer bir aşağıdaki dalı kesmeye başlıyorsun. Ama o da ne, yine bindiğin dalı kesmiyor musun...

Aşağıdakiler öyle panik halde ki, sana bakmaktan düşen dallardan sakınamıyorlar ve birileri yaralanıyor; kafa, göz yarılıyor.

Faiz oturduğumuz daldı!

Merkez Bankası'nın politika faizi ile TÜFE'deki yıllık değişimi birlikte gösteren iki grafik hazırladık. Biri diğerinin bir bölümünü gösteren iki grafiğimiz var.

Büyük grafikte 2011 yılı başından bu yılın mart ayı sonuna kadar olan dönemin verilerini görüyoruz. İkincisi ise dediğim gibi bu geniş zaman dilimi içindeki daha kısa bir süreyi gösteriyor; 2021 başından bu mart sonuna kadar olan dönemi. İkinci grafikte son iki yıl üç aylık, yani 27 aylık süreyi daha detaylı görelim istedim.

2011 başından 2021 eylülüne kadar bindiğimiz dalı kesmemişiz. Zaman zaman buna niyetlendiğimiz dönemler var, hiç yok değil.

Örneğin 2020'nin başından itibaren faiz indirme isteğimiz artıyor. Hani "laf dinlemeyen" Merkez Bankası Başkanı'nın görevden alınma süreci vardı ya, onun

sonrası işte. “Laf dinlemeyen” gidiyor, belli ki “laf dinleyen” geliyor ve faiz aşağı çekiliyor. Ama enflasyon hemen tavrını ortaya koyuyor; “Ben buradayım” diye!

Bakılıyor ki gidiş iyi değil, Naci Ağbal’ın başkanlığı, hızlı faiz artışı, enflasyonun tepesine vurulması...

Ama yok; belli ki daha uzun vadeli ve başka başka hedefler söz konusu. Ekonomik canlılık ve büyümenin öncelikli olacağı dile getiriliyor ve her ne kadar ister istemez aksi söylene de enflasyon ikinci plana atılıyor.

Ağacın tepesinden yere çakıldık!

Eylül 2021’de faiz indirmeye başladıktan sonra neler olduğunu gördük, bu süreci hep birlikte yaşadık. Yaşamaya da devam ediyoruz.

Yıllar yılı kol kola, kardeş kardeş giden faiz ve enflasyonun yolları birden ayrıldı. Artık iki gösterge kol kola değildi, yengeç konumu oluştu.

Bakmayın enflasyonun son dönemde yönünü aşağı çevirmiş olmasına, bu tümüyle bir önceki yılın çok yüksek oranlarının devreden çıkmasından kaynaklanan basit bir matematiksel sonuç. Bu, herhangi bir önlem alındığı, bir düzenleme yapıldığı için böyle seyretiliyor, kendiliğinden oluyor.

Üstelik döviz de çok uzun süredir yataya yakın seyrettiği halde. Nisan ayında ortaya çıkan son artışın fiyatlar üstündeki etkisini en azından endeks bazında henüz görmüş değiliz, grafiklerdeki fiyat endeksi mart ayına kadar olan dönemi kapsıyor.

Bir daha çıkıp bir daha düşmek...

Şimdi öyle anlaşılıyor ki ağacın diğer taraflarını da budamaya hazırlanıyoruz. Diğer taraflar dedimse, bu düşüşler adeta hoşumuza gitmiş gibi, aynı şeyi bir kez daha denemek istiyor gibiyiz.

Gerçi ağaçta budanacak pek dal kalmadı ama!

Anlaşılan faizi düşürmeye devam edeceğiz demek hala prim yapıyor. Şu dönemde “Faiz düşünce enflasyon da düşüyor” görüşünü topluma daha kolay benimsetmek mümkün tabii ki. Her ne kadar enflasyon düşmüyor, yalnızca yıllık artış oranı düşüyorsa da, bunun önemi yok.

Yüzde 85’e çıkan yıllık oran şimdi yüzde 50’ye indi mi, önemli olan bu!

En iyisi yüzde 1’e indirmek!

Faizin daha da düşürüleceğine dönük açıklamaları duyunca aklıma hep yıllar önce birkaç kez kaleme aldığım “Faiz yüzde 1’e indirilseydi” senaryosu geliyor. Örneğin 11 Nisan 2018 tarihli yazım...

Öyle yarım puan, bir puan; ne uğraşıyoruz. Faiz yüzde 1'e indirildiğinde ve Merkez Bankası bu faizle bankalara istedikleri kadar fon sağladığında ne olacak, bir görelim. Ne olacağı da belli de; olsun! Hem ben yaşanacaklara ilişkin senaryomun telif hakkından da feragat ettim, buyurun yapın!

Ama şimdi Merkez Bankası'nın "politika" faizi yüzde 8.50 düzeyindeyken, buna yakın başka bir faiz var mı, onu da gösterin!

Sanayi cephesinden iyi haberler

Naki BAKIR

25 Nisan 2023 Salı

Ekonominin lokomotifi olan sanayiye ait göstergeler nisan ayında pozitif bir tablo çizdi. Kapasite kullanımı ve reel kesim güven endeksinin yükseldiği nisan ayında gelecek döneme ilişkin beklentilerde son aylarda başlamış olan iyimserliğin dozu artarak devam etti.

Merkez Bankası, nisan ayında, imalat sanayinde faaliyet gösteren 1.718 iş yeri tarafından İktisadi Yönelim Anketi'ne verilen yanıtları toplulaştırarak yayımladı. Buna göre imalat sanayi genelinde “mevsimsel etkilerden arındırılmış” kapasite kullanım oranı, önceki aya göre 1,4 puan artarak yüzde 75,6 düzeyine yükseldi. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı ise önceki aya göre 1,9 puan artarak yüzde 75,4’e ulaştı.

İMALAT SANAYİİ İŞYERLERİNİN GELECEK 3 AYLIK DÖNEME İLİŞKİN BEKLENTİLERİ (%)						
	NİSAN ANKETİ			MART ANKETİ		
	Aynı	Aynı	Aynı	Aynı	Aynı	Aynı
	Artacak	Kalacak	Azalacak	Artacak	Kalacak	Azalacak
Üretim hacmi	33,4	57,8	8,8	31,9	58,9	9,2
Toplam sipariş	37,0	55,0	10,2	34,8	55,0	10,2
-İç piyasa sipariş	37,0	54,0	9,0	36,3	54,8	8,9
-İhracat siparişi	33,1	57,4	9,5	30,4	58,2	11,4
İstihdam	19,2	74,6	6,2	14,3	77,5	8,2
Ortalama birim maliyet	57,0	38,3	4,7	54,1	41,4	4,5
Satış fiyatı	46,9	47,1	6,0	43,3	50,8	5,9
Kısa vadeli TL kredi faizi	30,6	63,8	5,6	19,0	74,1	6,9

Bu bazda kapasite kullanım oranı önceki aya göre; dayanıklı tüketim mallarında 2 puan artışla yüzde 71,9, dayanıksız tüketim mallarında 1,7 puan artarak yüzde 73,4,

ara mallarında 1,7 puan artışla yüzde 74,4, yatırım mallarında ise 0,5 puan artarak yüzde 79,1'e yükseldi.

En hızlı artış tütün ürünlerinde

Nisan ayında, diğer (kara taşıtları dışındaki) ulaşım araçları, makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı ve deri olmak üzere 3'ü dışında tüm imalat sanayii alt sektörlerinde kapasite kullanımı yükseldi. İmalat sanayi alt sektörleri içinde nisan ayında kapasite kullanımında en çok artış tütün ürünlerinde gerçekleşti. Bu sektörün kapasite kullanımı önceki aya göre 5,8 puan artarak yüzde 78'e çıktı.

Artışta bu sektörü izleyen ana metal sanayiinde kapasite kullanımı nisanda 3,6 puan artışla yüzde 72,1'e çıktı. Bu artışa rağmen ana metalin kapasite kullanımı geçen yılın aynı ayındakinin 8,9 puan altında kaldı. Kâğıt sanayi, nisanda 3 puanla kapasite kullanımını en çok artıran üçüncü sektör oldu. Sektörün kapasite kullanımı nisanda yüzde 80,7 olarak gerçekleşti.

Güven 11 ayın en yüksekinde

Kapasite kullanım oranının yükseldiği nisan ayında, imalat sanayiinde faaliyet gösteren işyerlerinin üst düzey yöneticilerinin Merkez Bankası İktisadi Yönelim Anketi'ne verdiği yanıtlara göre gelecek üç aya ilişkin beklentilerinde de iyimserliğin, bir önceki ay yapılan ankete göre belirgin bir artış gösterdiği gözlemlendi.

Buna paralel olarak Reel Kesim Güven Endeksi de nisanda önceki aya göre 2,8 puan artarak 108'le son 11 ayın en yüksek düzeyine ulaştı. Mevsimsel etkilerden arındırılarak hesaplanan endeks ise 1 puanlık artışla yüzde 105,1 oldu. Her iki bazda da güven endeksi, son 11 ayın en yüksek düzeyine çıktı.

Beklentilerde iyileşme arttı

Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde, gelecek üç ayda; üretim hacminde artış öngörenlerin oranı yüzde 31,9'dan yüzde 33,4'e, iç piyasa siparişlerinde artış bekleyenlerin oranı yüzde 36,3'ten yüzde 37'ye, ihracat siparişlerinde artış bekleyenler yüzde 30,4'ten yüzde 33,1'e, buna göre toplam siparişlerde artış bekleyenlerin oranı yüzde 34,8'den yüzde 37'ye, istihdam artışı öngörenlerin oranı yüzde 14,3'den yüzde 19,2'ye yükseldi.

Ancak gelecek üç ayda birim maliyetlerinde artış bekleyenlerin oranı da yüzde 54,1'den yüzde 57'ye çıktı. Gelecek üç ayda satış fiyatlarında artış öngörenlerin oranı da yüzde 43,3'ten yüzde 46,9'a yükselirken, kısa vadeli TL kredi faizlerinde artış bekleyenlerin mart anketinde yüzde 19 olan oranının nisan anketinde yüzde 30,6'ya çıktığı dikkati çekti.

Enflasyon beklentisinde iyileşme

Bu arada sanayicilerin gelecek 12 aylık dönem sonu itibarıyla üretici fiyatları (ÜFE) bazında yıllık enflasyon beklentisinin aylar itibarıyla hızla düştüğü gözlemlendi. Bu eğilim nisanda da devam etti. Ocak ayında yüzde 77,2, şubat ayında yüzde 74,2, mart ayında yüzde 70,4 olarak ölçülen gelecek 12 ayda sonundaki yıllık ÜFE artışı beklentisi nisan anketinde 67,6'ya kadar düştü. Geçmiş 12 aya kıyasla gelecek 12 ayda daha fazla sabit sermaye yatırımı öngörenlerin mart anketinde yüzde 29,7 olan oranı nisanda yüzde 35,3'e yükselmesi de güven artışı paralelinde genel yatırım eğiliminde canlanma sinyali verdi.

Abdulkadir Selvi

Putin sözü seçim gecesi için şifre mi

Meral Akşener'in Karadeniz gazı için, "İnşallah Putin'den yapılan bir kıyak değildir" sözünü işitince Enerji Bakanlığı yetkilileriyle irtibat kurdum.

O bölgede Rusya'nın gaz arama faaliyeti olup olmadığını öğrenmeye çalıştım. Rusya'nın o bölgede bir faaliyeti olmadığını söylediler. O bölgeden Rus doğalgaz hattı geçiyor mu diye araştırdım. Bulamadım. Güney Gaz Boru Hattı düşünülmüş ama sonra iptal olmuş.

Yetinmedim, Moskova ile Filyos arasını ölçtüm. 2723 kilometre çıktı.

Yine de pes etmedim. Akşener'in Putin imasının perde arkasında neler yattığını öğrenmeye çalıştım.

Aynı günlerde muhalif medyada Rusya'nın sosyal medyadaki sahte hesaplarla Türkiye'deki seçimleri etkilemeye çalışacağı yönündeki haberleri görünce ilgim daha da arttı.

AKŞENER GÖRMEDİ Mİ

Meral Akşener, merkez sağ kökenli bir siyasetçi. CHP'nin klasik istemezükçü kafasından değil.

Normalde Türkiye'nin Karadeniz'de gaz bulmasından memnun olur. Hatta bizi o törene niye davet etmediniz diye iktidara sitem etmesini beklerdim.

Akşener'in Filyos'ta ıslıl ıslıl yanan tesisleri görmemesi mümkün değil. 50 gemi ve 10 bin personelle Karadeniz'in 2 bin 200 metre derinliğinde döşenen boru hattıyla 130 kilometre mesafeden getirip Filyos'tan sisteme vermesini göremeyecek kadar kör olduğunu zannetmiyorum.

Ama işin perde arkasına bakınca, işin gazdan ibaret olmadığını anladım.

Seçim gecesine kayıt düşme adına şimdiden yazmak istedim.

Çünkü Meral Akşener, 28 Şubat'ın alacakaranlığında İçişleri Bakanlığı yapmış birisi olarak bu işleri iyi bilir.

SEÇİM GECESİ

Sanıyorum seçimlere doğru Putin ismini daha çok duyacağız.

Çünkü muhalefet Putin ismini Karadeniz gazı için değil, asıl 14 Mayıs seçimleri için devreye sokmaya çalışıyor.

Şuna da hazırlıklı olun.

ABD'de Trump'ın kazandığı seçimlere Rusya'nın müdahale ettiği haberleri de kullanıma sokulacak.

PUTİN YALANI

Seçimi kaybettikleri zaman Putin'in seçimlere müdahale ettiği yalanını servis ederlerse hiç şaşırmanın.

Bir yandan parti merkezlerinin, seçim bürolarının gizemli bir şekilde kurşunlanmasıyla, diğer yandan ikide bir Kılıçdaroğlu'na suikast yapılacağı haberlerinin servis edilmesiyle zaten seçimleri şaibeli hale getirmeye çalışıyorlar. Belli ki onlar yetmemiş, bu kez Putin silahını devreye soktular.

Mesele gaz meselesi değil, mesele seçim meselesi.

Peki bu durumda muhalefet seçimleri kaybedeceğini anladı, şimdiden Putin yalanından medet umuyor diye düşünülmez mi?

BUNLAR ATATÜRKÇÜ DEĞİL

AK Parti İzmir milletvekili adayı Eyyüp Kadir İnan seçim çalışması yapıyor.

Eyyüp Kadir İnan AK Parti'nin gençlik kolları genel başkanı.

Genç yaşına rağmen siyasi birikimi yüksek, halkla, özellikle de genç seçmenlerle iyi diyalog kurabilen bir insan.

İzmir'de Bostanlı Caddesi'nde seçmenlere kendini tanıtıyor, gençlerle sohbet etmek istiyor. Gayet doğal.

Aynı çalışmayı CHP'li aday da yapabilir. İYİ Partili de TİP'li de.

SABOTE ETMEYE ÇALIŞIYOR

Ancak bir grup, ellerinde Atatürk posteriyle Eyyüp Kadir İnan'ın çalışmasını sabote etmeye çalışıyor.

Atatürk posteri taşıyabilirsin. Atatürk konusundaki duyarlılığını ön plana çıkarabilirsin.

Bunda hiçbir sorun yok.

Nobran bir üslupla, üstenci bir tavırla, itici bir ses tonuyla, agresif bir tavırla Atatürk'le hiçbir sorunu olmayan bir milletvekili adayının çalışmasını engellemeye çalışmak ne oluyor?

Eyyüp Kadir İnan çok medeni, çok sabırlı bir şekilde kendini anlatmaya çalışıyor.

CHP'nin İzmir milletvekili adayı Yüksel Taşkın'ın Atatürk aleyhindeki sözlerini hatırlatıyor.

Madem Atatürk konusunda o kadar duyarlısın, gidersin CHP İl Başkanlığı'nın önüne, medeni bir şekilde Atatürk karşıtı sözleri olan adayı protesto edersin. Ona ses yok. Ama AK Parti adayının çalışmasını sabote etmeye çalış.

DEMOKRAT İZMİR

O İzmir demokrat İzmir'dir.

Menderes'in İzmir'idir.

Bu güzel İzmir'e yapılmış bir haksızlıktır.

Eyyüp Kadir İnan ısrarla diyalog kurmaya çalışıyor. Kendisiyle konuşmak isteyen birisinin masasına oturuyor. O şahıs birasını içiyor, Eyyüp Kadir İnan kolasını içiyor. Medeni bir şekilde konuşuyorlar.

Bence kazanan Eyyüp Kadir İnan oluyor ama ellerinde Atatürk posterlerini taşıyan grup agresif.

AK PARTİLİLERİN İZMİR'DE YERİ YOK

Hani bir kadın, sokak röportajında AK Partililerin İzmir'de yaşamaya hakkı yok demişti ya, o diyalogu hatırladım.

- İzmirli kadın: AK Partililerin İzmir'de işi yok, gidin.

- AK Parti'li vatandaş: Neden, buranın vatandaşı değil miyiz?

- İzmirli kadın: Değilsiniz. AK Partililer değil. Burası Atatürkçülerin.

Zaten sorun burada.

ATATÜRK'ÜN ADINI KULLANIYORLAR

Ha o İzmirli kadın ha Eyyüp Kadir İnan'ın gözüne Atatürk posterini sokmaya çalışan agresif grup.

Bunlar Atatürk'ün patent hakkının kendilerinde olduğunu düşünüyorlar.

Bunlar kendilerini Atatürk adına ahkâm kesmeye yetkili görüyorlar.

Milleti birleştirip Cumhuriyet'i kuran Atatürk'ün adını milleti bölmek için kullanıyorlar.

Size şunu rahatlıkla söyleyebilirim.

Bunlar Atatürkçü falan değil.

Bunlar Atatürk'ün adını kullanarak en büyük zararı Atatürk'e veriyorlar.

SOĞAN DEYİP GEÇMEYİN

GEÇEN seçimlere domates, biber ve patates damgasını vurmuştu. Soğuk hava depoları basılmış, fiyatı artırmak için çürümeye terk edilmiş soğanlar bulunmuştu.

Bu seçimde de soğan gündemde. Gerçekten de soğanın kilosunun 30 lira olması yüksek.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, "Şundan emin olun. Biz Togg'u, Anadolu gemimizi, İHA'ları önemseydiğimiz kadar soğanı, domatesi, salatalığı, eti ve sütü de önemsiyoruz" sözü önemli.

HALKIN EKONOMİSİ

Bizim vatandaşımız Togg'la,TCG Anadolu gemisiyle, İHA'larla, SİHA'larla gurur duyar. Karadeniz gazından mutlu olur. Ama dar gelirli vatandaşlarımızın ekonomisi Togg değil markettir. Soğandır, patatestir, salçadır, makarnadır, et fiyatlarıdır. Halkın ekonomisi kendi cebidir.

Tüketiciyi bunlar ilgilendirir.

O nedenle Togg'la gurur duyduğumuz kadar iktidarın soğan fiyatını, etteki pahalılığı önlemesi gerekir.

Netice itibarıyla oy verecek olan Togg değil, filesini doldurmaya çalışan dar gelirli vatandaşlarımızdır.

'SOĞAN' SİMGE

AK Parti şimdiye kadar MEGA projeleri hizmete soktu. Hepsiyle gurur duyduk. Ama seçimlere 19 gün kaldı. Bu süre zarfında iktidarın soğanın fiyatına eğilmesi gerekiyor.

25.04.2023

Dar gelirli soğanla, ekmekle, makarnayla, karnını doyuruyor.

Boşuna demiyoruz, “Yiğit muhtaç olmuş kuru soğana” diye.

Çünkü soğan bir simge.

Her seçimde tencere önemlidir.

Ama bu seçimde tencere hayati derecede önemli hale geldi.

Esfender KORKMAZ

Doğal gazda gizli vergi

Hükümet konutlarda kullanılan doğal gazla ilgili iki karar açıkladı;

*Bir ay boyunca konutların doğal gaz tüketiminden ücret alınmayacak.

*Aylık 25 metreküpe denk gelen mutfak ve sıcak su için doğal gazın bedeli 1 yıl boyunca faturalardan düşülecektir. Bu miktar yaklaşık 100 liraya denk geliyor.

Ne var ki, fatura gelecek hükümete yansıyacak. Çünkü süreç 19 Nisan'da kesilen faturadan sonra başlayacak ve ücretsiz fatura dönemi seçim sonrası 19 Mayıs olacak.

14 Mayıs'ta AKP kaybederse, gelen hükümet devletin devamı esas olduğu için aynı kararı uygulayacaktır.

Anlaşılan odur ki, hükümet o kadar sıkıştı ki, kendinden sonraki hükümeti de bağlama kararı alabiliyor.

Gelecek iktidarın ilk yapması gereken, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de doğal gaz fiyatlarını indirmek olmalıdır. Çünkü mevcut siyasi iktidar doğal gaz fiyatlarını vergi gibi kullandı.

Eğer bir siyasi iktidar doğal gazı, maliyetinin çok üstünde satıyorsa, bu gizli vergi demektir.

2019 yılını temel yıl olarak (100) alırsak, dünyada doğal gaz toptan satış fiyatı, 2023 Mart ayında 83,2' ye geriledi. Türkiye'de ise, 421,9'a yükseldi.

Aynı dönemde TÜFE endeksi de 100'den 306,98 yükseldi. Yani Türkiye TÜFE sepetinde yer alan doğal gaz ortalama fiyat artışı yıllık TÜFE oranının üstünde oldu.

Aslında aynı yıllar için TÜFE endeksinde dünya ortalama fiyat artışı yüzde 22'yi de düşürmek gerekir

Doğal gaz dolarla alınıyor. Ama Türkiye'de doğal gaz fiyatları kur artışının da çok üstünde oldu. Yine; 2019 yılını 100 alırsak 2023 Mart ayında dolar kuru endeksi 278,8 oldu. Zaten kur artışı fazlasıyla enflasyona yansıyor.

O zaman demek ki siyasi iktidar doğal gaz fiyatlarını enflasyonun çok üstünde artırmış. Mevcut siyasi iktidar, yoksul ve kış demeden doğal gaz fiyatlarını enflasyonun da çok üstünde artırmak yoluyla milletten gizli vergi almış. Bugün iane gibi bir ay bedava doğal gaz kararı alması, akliselim sahibi herkesi rahatsız eder. (Aşağıdaki tablo.)

Kaynak; Dünya: FX-NGAS Türkiye; TÜFE sepeti ortalama doğalgaz fiyatı.

Endeksler hesaplandı.

AKP dışında gelecek iktidar, önce doğal gaz fiyatlarını düşürecektir. Sonra Rusya ile olan doğal gaz sözleşmesini güncelleyecektir. Gazprom'a olan borcu sorgulayacak ve ödeme planı yapacaktır.

Avrupa, Rusya'dan gaz almadı, ancak hiçbir sorun yaşamadı. Türkiye neden doğal gazı Rusya'dan daha pahalı alıyor? Sorgulanmalıdır. Zira Putin bir diktatördür ve diktatörler her türlü hile hurdaya açık olur.

Uluslararası Ceza Mahkemesi Putin'i savaş suçlusu olarak mahkûm etti. Üstelik savaş suçları için zaman aşımı yoktur. Putin hakkındaki yakalama kararı Rusya-Ukrayna savaşı bitse dahi geçerliliğini koruyacak.

Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne taraf olan 100 devlet var. Türkiye'nin imzası yok. Rusya bu sözleşmeyi önce imzaladı, sonra imzasını geri çekti.